

Saulius AMBRAZAS

KELI M. MAŽVYDO RAŠTŲ ŽODŽIŲ DARYBOS BRUOŽAI ISTORINIU POŽIŪRIU

Apie M. Mažvydo kalbą jau nemaža rašyta. Svarbiausi yra Ch. S. Stango¹ ir Z. Zinkevičiaus (Blt XIII(2) 358–371; XIV(1) 38–44; XIV(2) 139–146; XV(1) 16–22) darbai. Juose ypač detaliai ištirta M. Mažvydo raštų fonetika ir morfologija, nustatyta jo tarmė. Esama specialių studijų apie M. Mažvydo leksiką, tiek spausdintų², tiek ir rankraštinių Vilniaus universiteto diplomantų darbų. Pats svarbiausias šios srities darbas – tai D. Urbo „Martyno Mažvydo raštų žodynas“ (Vilnius, 1996).

Tuo tarpu M. Mažvydo raštų žodžių daryba dar nėra išsamiai ištirta³. Šiame straipsnyje norėta atkreipti dėmesį į kelis darybos tipus, svarbius istorinei žodžių darybai bei dialektologijai.

Vediniai su priesaga *-tojas*

Dabartinėje lietuvių kalboje veikėjų pavadinimai su priesaga *-tojas* daromi iš išvestinių ir mišriojo tipo veiksmažodžių⁴. Tuo tarpu XVI–XVII a. raštuose randame dar nemaža vedinių su priesaga *-tojas* iš pirminių veiksmažodžių. Tačiau atskirose to meto tarmėse jie buvo nevienodai paplitę.

¹ Ch. S. Stang, Die Sprache des litauischen Katechismus von Mažvydas, Oslo, 1929.

² J. Kruopas, Žodyninės slavybės M. Mažvydo raštų kalboje, – Senoji lietuviška knyga, Kaunas, 1947, 217–256; V. Urbutis, Klb IV 387–390 (= V. Urbutis, Baltų etimologijos etiudai, Vilnius, 1981, 196–200); P. U. Dini, L'Inno di Ambrogio di Martynas Mažvydas. Studio filologico-linguistico del testo antico lituano (1549) e delle latine e polacche, Roma, 1994 (čia, be išsamios M. Mažvydo antrosios knygos vertimo analizės, yra ir jos lietuviškų žodžių indeksas su originalų atitikmenimis); Z. Zinkevičius, Über Polonismen in Mažvydas' Schriften, – Analecta Indoeuropaea Cracoviensia Ioannis Safarewicz memoriae dicata, Cracoviae, 1995, 545–550.

³ Specialiai šiai temai skirtas bene tik vienas pranešimas: G. Akelaitienė, Daiktavardžių darybos tipai ir jų realizacija M. Mažvydo „Katekizme“, – Lietuvių kalba: tyrėjai ir tyrimai. Pirmosios lietuviškos knygos – Martyno Mažvydo Katekizmo – 450 metų sukakčiai paminėti. Konferencijos pranešimų tezės, 1996 m. spalio 23–24 d., Vilnius, 1996, 5.

⁴ V. Urbutis, Daiktavardžių daryba, – Lietuvių kalbos gramatika (toliau – LKG), I, Vilnius, 1965, 318.

M. Mažvydo raštuose pastebėti 8 tokios darybos priesagos *-tojas* (resp. *-tojis*⁵) vediniai: *apgingtojas* „gynėjas“ 60₅, 79₅, 394₁₄, 399₆, 483₂, *apjuoktojis* 429₈, 504₅, *atpirktojis* „išgelbėtojas“ 39₉, 67₂₀, 92₁₃, 152₅, 175₇, 246₁₃, 355₉, 360₁, 425₁₈, 553₅, 579₇, 592₁₅, *padėtojis* „padėjėjas“ 62₉, 354₃, 525₁₄, *papeiktojas* „kas peikia“ 401₁, *peiktojis* „niekintojas“ 429₉, *peržengtojas* (*peržengtojis*?) „nusidėjėlis“ 539₁₆, *sutvertojas/sutvertojis* „kūrėjas“ 11x, turimi ir kituose senuosiuose raštuose. Tuo tarpu atitinkamų veikėjų pavadinimų su priesaga *-ėjas*, kurie paprastai daromi irgi iš pirminių veiksmažodžių, čia yra tik 2: *apgynejas* 490₂₀ ir *gynėjas* 452₁₉.

Panašiai priesagos *-tojas* vediniai, padaryti iš pirminių veiksmažodžių, santykiauja su atitinkamais priesagos *-ėjas* vediniais ir kito žemaičio S. M. Slavočinskio giesmyne (11:1). Pažemaitės aukštaičio B. Vilento raštuose minėtų darybos tipų veikėjų pavadinimų yra maždaug po lygiai (5:7). Priesagos *-tojas* vedinių iš pirminių veiksmažodžių gausu ir Mažosios Lietuvos vakarų aukštaičių tarme pagrįstuose raštuose, ypač F. Kuršaičio lietuvių-vokiečių kalbų žodyne (jū čia yra net 201, o priesagos *-ėjas* vedinių – tik 133).

Tuo tarpu rytų ir vidurio aukštaičių tarmėse jau XVI–XVII a. priesagos *-tojas* vedinius, padarytus iš pirminių veiksmažodžių, ėmė stumti iš vartosenos atitinkami priesagos *-ėjas* vediniai. Antai K. Sirvydo raštuose tokios darybos priesagos *-tojas* veikėjų pavadinimų yra 2 kartus, o M. Daukšos raštuose – net 7 kartus mažiau negu priesagos *-ėjas* vedinių (plačiau žr. a u t., MA Darbai II(107), 1989, 105–108).

Vediniai su priesaga *-inykas (-ė)*

Dabar žemaičių ir dalyje vakarų aukštaičių tarmių vartojama priesaga *-ininkas (-ė)*, o visose kitose tarmėse – priesaga *-inykas (-ė)* (LKA III žemėl. Nr. 151, p. 128–129). Senojoje lietuvių kalboje priesagos *-inykas (-ė)* arealas buvo žymiai platesnis.

M. Mažvydo raštuose vietoj laukiamos priesagos *-ininkas (-ė)* turima priesaga *-inykas (-ė)*: *burtinykė* 11_{4,5}, *darbinykas* 31₂₂, 556₁₈, *drauginykė* „bendrininkė“ 325₃, *kerštinykas* „priešas“ 518₁₀, 542₁₀, *lietuvinykas* 8₂, 11₂₆, 39₆, *liudinykas* 31₁₄, 389₉, *neteisinykas (-ė)* „neteisus žmogus“ 29₂₄, 37₂₂, *raštinykas* 332₁₆, *samdinykas (-ė)* 36_{13-14,14}, 37₃, 56₁, 570₅, *tarpinykas* 390₂, 412₇, *ūkinykas* 17₄, 44₁₋₂, 590₁₀. Visi šie ypatybės turėtojų pavadinimai vartojami ir dabar, išskyrus tik vedinį *neteisinykas (-ė)*, būdingą seniesiems raštams. Be to, vedinys *kerštinykas/kerštininkas* dabar tarmėse turi kitokią reikšmę „kerštingas žmogus“.

⁵ Senuosiuose raštuose ir tarmėse kai kurie priesagos *-tojas* vediniai turi *ižo* kamieno formas (K. Būga, Rinktiniai raštai (toliau – RR), III, Vilnius, 1961, 55–56; J. Kazlauskas, Lietuvių kalbos istorinė gramatika, Vilnius, 1968, 183–184; Z. Zinkevičius, Blt XIV(2) 144; XV(1) 19; Lietuvių kalbos atlasas (toliau – LKA), III, Vilnius, 1991, žemėl. Nr. 11, 12).

Kad XVI–XVII a. pietų žemaičių tarmėje priesagos *-ininkas* (-ė) dar nebuvo, leidžia manyti S. M. Slavočinskio ir S. Vaišnoro raštai, kur irgi užfiksuota tik priesaga *-inykas* (-ė) (plg. dar Z. Zinkevičius, LKK XV 167–168; Blt XV(1) 19). Apie tai byloja ir dabar išnykusio vietovės pavadinimo *Mėdininkai* (taip buvo vadinama dabartinių *Važnių* dalis) užrašymai istoriniuose šaltiniuose, pvz.: *Medenickam*, *Medenike*, *Medeniken* ir t. t.⁶ Priesagos *-inykas* vedinį *raštinykas* randame ir 1824 m. išleista-me dūnininko K. Nezabitauskio elementoriuje⁷. Be to, K. Būga (RR III 865) 1913 m. laiške J. Endzelynui rašė: „Jaunias liudijimu, Kvėdarnoje sako *úkinyks*“.

Priesagą *-inykas* (-ė) vartojo kai kurie autoriai, kilę ir iš šiaurės Žemaičių. Antai tik ši priesaga turima 1759 m. „Ziwate“ (A. Girde n i s, Blt XXXI(1) 111). Ji vyrauja S. Daukanto raštuose⁸, ją vartojo J. A. Pabrėža⁹. Vedinių su šia priesaga randame ir jo bendradarbio S. Grosso¹⁰ gramatikos žodynyje: *Burtiniks* 191, *Darbyniks* 171, *Darzyniks* 159, *Keekszyniks* 188, *prytiryniks* „burtininkas“ 191, *Rasztyyniks* 163, *Skolyniks* 141, *Zoówynikie*, *Zoówyniks* 172.

Antra vertus, XIX a. žemaičių tarmėje labai populiari buvo ir priesaga *-ininkas* (-ė). Tai rodo S. Stanevičiaus, M. Valančiaus raštai, J. Čiuldos gramatika.

Priesagos *-ininkas* (-ė) vediniai veikiausiai vėliau paplito ir Mažosios Lietuvos vakarų aukštaičių tarmėje. Antai J. Bretkūno raštuose, D. Kleino gramatikoje randame tik priesagos *-inykas* (-ė) vedinius. Wolfenbüttelio Postilėje priesagos *-ininkas* (-ė) vediniai vartojami pramaišiu su atitinkamais priesagos *-inykas* (-ė) vediniais (P. Sk a r d ž i u s, APh II 197). Tuo tarpu XVII a. anoniminiame žodyne „Lexicon Lithuanicum“ randame tik priesagą *-ininkas* (-ė).

Jau J. Endzelynas¹¹ ir kai kurie vėlesni tyrinėtojai¹² kėlė mintį, kad priesaga *-ininkas* (-ė) galėjo atsirasti iš priesagos *-inykas* (-ė), įsiterpus priebalsiui *n*, plg. žemaitiš-

⁶ A. S a l y s, Die žemaitischen Mundarten, I, Kaunas, 1930, 55–56.

⁷ K. N e z a b i t a u s k i s, Naujas mokslas dėl mažų vaikų Žemaičių ir Lietuvos. Fotografuotinis leidimas, Vilnius, 1996, 24.

⁸ K. B ū g a RR III 865; G. S u b a č i u s, Simono Daukanto Didžiojo lenkų-lietuvių kalbų žodyno naujadarai: individuali daryba, – Lietuvių atgimimo istorijos studijos, IV, Vilnius, 1993, 165–166.

⁹ A. K a l n i u s, Simono Daukanto žodynas, Kaunas, 1937, [19] (mašinėraštis).

¹⁰ Kalbrieda Lezuwe Zemaytyszka Suredita Par Kunega Symona Grossa [...] Metusy 1835 (rankraštis). Apie J. A. Pabrėžos raštų ir S. Grosso gramatikos ryšį žr. G. S u b a č i u s, Jurgio Ambraziejaus Pabrėžos bendrinės rašomosios žemaičių kalbos projektas, – Lietuvių kalba: tyrėjai ir tyrimai. Jurgiui Geruliui (1888 08 13 apie 1945) paminėti konferencijos pranešimų tezės, 1993 spalio 20–22 d., Vilnius, 1993, 29; Jurgio Ambraziejaus Pabrėžos žemaičių kalba, – Lietuvių atgimimo istorijos studijos, VIII, Vilnius, 1996, 59–68.

¹¹ J. E n d z e l y n a s, Baltų kalbų garsai ir formos, Vilnius, 1957, 90.

¹² R. E k b l o m, ScSl III 179; J. P r i n z, Beiträge zur Namenforschung, XV, 253; R. D e r k s e n, Metatony in Baltic, Amsterdam-Atlanta, 1996, 185–186.

kus žodžius *ganinklà* (< *ganyklà*), *kningà* (< *knygà*), *(pra)niñkti* (< *(pra)nỹkti*) ir pan.¹³ Minėti senųjų raštų duomenys šią hipotezę dar tvirčiau pagrindžia (žr. dar a u t., LKK XXXVI 110–111).

Vediniai su priesaga *-ybė*

Dabartinėje lietuvių kalboje ypatybių pavadinimai dažniausiai daromi su priesaga *-umas* (V. Urbutis, LKG I 307–308). Tačiau M. Mažvydo raštuose tarp ypatybių pavadinimų dar vyravo priesagos *-ybė* vediniai, kurių čia rasta 38. Dauguma jų vartojama ir dabar. Tik vediniai *amžybė* „amžinybė“ 327₁₆ ir *duksybė* „didybė“ 292₁₈ dabar išnykę. Be to, vedinys *gailybė* čia turi dabartinei lietuvių kalbai jau nebūdingą reikšmę „piktumas, žiaurumas“ 401₁₉. Priesagos *-umas* vedinių M. Mažvydo raštuose yra žymiai mažiau, tik 23.

Dar didesnis priesagų *-ybė* ir *-umas* vedinių kiekio skirtumas pastebėtas S. M. Slavočinskio giesmyne (65:20). Panašus šių darybos tipų santykis yra ir 1759 m. „Ziwaite“ (48:9), parašytame šiaurės žemaičių tarme, iš dalies ir pažemaitės aukštaičio B. Vilento raštuose (36:19).

XVI–XVII a. priesagos *-ybė* vedinių buvo gausu ne tik žemaičių, bet ir rytų aukštaičių tarmėje. Antai K. Sirvydo žodyne jie sudaro 42,5%, o Punktuose – net 59% visų ypatybių pavadinimų.

Tuo tarpu vakarų aukštaičių tarmėje jau mūsų raštijos pradžioje priesagos *-ybė* vedinius ėmė stelbti priesagos *-umas* ir *-ystė* vediniai. Antai M. Daukšos Postilėje ypatybių pavadinimų tarpe vyrauja priesagos *-umas*, o J. Bretkūno Postilėje, *Lexicon Lithuanicum*, S. B. Chylińskio Naujajame Testamente – priesagos *-ystė* vediniai (plačiau žr. a u t., Lt III(11), 1992, 22–23).

Vediniai su priesaga *-imas/-ymas*

Jau ne vienas tyrinėtojas¹⁴ atkreipė dėmesį į M. Mažvydo ypatybių pavadinimus su priesaga *-imas/-ymas*: *bjaurimas* „bjaurumas“ 53₄, *bursimas* „bendravimas“ 34₁₆, *ramymas* (*ramimas?*) „ramumas“ 37₂₄, 38₁, *sausimas* „sausumas“ 572₉, *sveikimas* „sveikumas“ 71₃, *viežlybimas* „dorumas“ 29₁₈.

Tokios darybos vedinių retkarčiais pasitaiko ir kituose senuosiuose raštuose, daugiausia pagrįstuose vakarų aukštaičių tarme, pvz.: *daugimas* „daugumas“ DP 49₁₀;

¹³ Z. Zinkevičius, *Lietuvių dialektologija*, Vilnius, 1966, 197–198; V. Grinaveckis, *Žemaičių tarmių istorija (fonetika)*, Vilnius, 1973, 332–334.

¹⁴ A. Augstkalns, StB IV 69–70; J. Senkus, LKK I 77; A. Bammesberger, *Abstraktbildungen in den baltischen Sprachen*, Göttingen, 1973, 105; Z. Zinkevičius, Blt XV(1) 19.

VlnE 43¹¹, *mažimas* „mažumė“ DP 28¹⁴, *tėvonimas* „paveldėjimas“ BB Zak 2,16; PvR 9,4 ir kt. Taip pat jų esama Zietelos tarmėje, pvz.: *āštrimas/aštrimas* „aštrumas“, *karštīmas* „karštumas“ ir kt. (A. Vidugiris, LKK XI 154).

Šiaip vardažodiniai vediniai su priesaga *-imas/-ymas* aukštaičių tarmėje jau XVI–XVII a. buvo linkę konkretėti, pvz.: *apskritimas* Lex 56; SD³ 69, *baltymas* DP 559²⁹; SD³ 13, 15 ir kt. (a u t., Lt III(11), 1992, 29–30).

Kad ypatybių pavadinimai su priesaga *-imas/-ymas* buvo kadaise būdingi žemaičių tarmei, rodo ir vedinių su priesaga *-ima/-yma* paplitimas dabartinėje žemaičių tarmėje. Dauguma pastarųjų turi konkrečią reikšmę, pvz.: *aštrimà* „aštrioji dalis“, *ankštīmà* „ankštuma“, *kiáuryma* „kiaurymė“ ir t. t. Tačiau vienas kitas jų yra išlaikęs ir abstrakčią ypatybės reikšmę. Antai V. Vitkauskas „Šiaurės rytų dūnininkų šnektų žodyne“ (Vilnius, 1976, 361) užfiksuotas vedinys *sveikimà* „sveikumas“ beveik tiksliai atitinka M. Mažvydo vedinį *sveikimas*.

Žemaičių tarmėje priesaga *-imas/-ymas* turi paradigmą *-imà/-yma*, o aukštaičių tarmėje greta priesagos *-umas* vartojamas ir jos variantas *-uma*. Su pastaruoju irgi dažniausiai daromi vardažodiniai vietų pavadinimai. Antai jau senuosiuose raštuose randame vedinius *ankštuma* DP 407¹⁴, *aukštuma* BB 2 Sam 12,34, *giluma* DP 85²⁹; SD¹ 35; SD³ 11, 68, 354 ir pan. Tačiau Zieteloje (A. Vidugiris, LKK XI 154) ir kai kuriose kitose pietinėse tarmėse (pvz., Lazūnų, Drūskininkų) labai paplitę priesagos *-uma* vediniai, turintys tą pačią abstrakčią ypatybės reikšmę kaip ir priesagos *-umas* vediniai, pvz.: *ankštumà* „ankštumas“, *brangumà* „brangumas“ ir pan. (a u t., Lt III(11), 1992, 29).

Tad visai galimas daiktas, kad kadaise, prieš priesagos *-umas* vedinių išsigalėjimą, žemaičių tarmėje buvo labiau paplitę ypatybių pavadinimai su priesaga *-imas/-ymas* ir jos variantu *-ima/-yma*, o aukštaičių tarmėje – atitinkami vediniai su priesaga *-umas* ir jos variantu *-uma*. Zietelos tarmėje, kuri, kaip ir žemaičių tarmė, veikiausiai susiformavusi ant vakarų baltų kalbų substrato (A. Vidugiris, LKK XXXVI 127–137; Blt XXXI(1) 31–38), susikryžiavo abi izoglosos.

Senoviški yra ir M. Mažvydo veiksmų pavadinimai su priesaga *-imas*, padaryti iš veiksmožodžių esamojo laiko kamienų. Vedinys *paliaujimas* „paliovimas“ 47⁹, 429² remiasi pirminio veiksmožodžio forma *paliáuja*, o kiti šio tipo vediniai – priesagos *-auti* veiksmožodžių es. l. formomis: *bursaujimas* „bendravimas“ 136¹⁰ : *bursauja* (plg. *nebursavau* „nebendravau“ BB Tob 3,18), *dūsaujimas* „dūsavimas“ Mž 350⁶, 469^{11–12}, 472¹⁶, 475⁶, 513^{13–14}, 561¹ : *dūsauja*, *kariaujimas* „kariavimas“ 55³, 554⁵, 569³ : *kariáuja*, *kerštaujimas* „kerštavimas“ 35¹⁵, 36⁹ : *kerštáuja*.

Vedinį *dūsaujimas* randame ir S. M. Slavočinskio giesmyne (II 55¹⁵). Tačiau labiausiai jis paplitęs vakarų aukštaičių tarme pagrįstuose Mažosios Lietuvos (ypač J. Bretkūno) raštuose, kur vartojama ir daugiau vedinių su pabaiga *-aujimas*. Čia randame ir du kitus M. Mažvydo pavartotus vedinius: *paliaujimas* BP II 283³; Lex 9, *kariaujimas* BB Job 4,13.

Vienas kitas veiksmy pavadinimas su pabaiga *-aujimas* užfiksuotas ir Didžiosios Lietuvos raštuose, pagrįstuose rytų ir vidurio aukštaičių tarmėmis: *apsiaujimas* „apsiavimas“ SD³ 238 : *apsiaūja*, *pagriaujimas* SD³ 25 : *pagriáuja*, *sugriaujimas* „sugriovimas“ Ch¹ 2 PvK 10,18 : *sugriáuja*. Tačiau šiaip čia būdingesni priesagos *-imas/-ymas* vediniai, padaryti iš kitokių pirminių veiksmažodžių es. l. formų (iš jų labiausiai paplitęs vedinys *imimas* „ėmimas“ : *ima*, plg. dar retus *duodimas* „davimas“ SD¹ 20 : *dúoda*, *padedimas* „padėjimas“ DP 578₂₄ : *pàdeda*, *skrendimas* „skridimas“ SD¹ 74 : *skreñda* ir pan.), o K. Sirvydo žodyne pastebėta ir šio tipo vedinių iš priesagos *-uoti* veiksmažodžių es. l. formų (pvz.: *pūliuojimas* „pūliavimas“ SD³ 378 : *pūliúoja*, *siūruojimas* „siūravimas“ SD³ 29 : *siūrúoja* ir pan.).

Taigi senųjų raštų duomenys leidžia manyti, kad XVI–XVII a. vediniai su pabaiga *-aujimas* buvo būdingiausi žemaičių ir Mažosios Lietuvos vakarų aukštaičių tarmėms, o kitose (ypač rytų aukštaičių) tarmėse tuo metu buvo vartojami veiksmy pavadinimai su *-imas/-ymas*, padaryti iš kitokių veiksmažodžių esamojo laiko formų.

Dabar priesagos *-imas/-ymas* vediniai iš veiksmažodžių esamojo laiko formų, jau yra beveik išnykę, išskyrus kelis reliktus Zietelos ir Lazūnų tarmėse¹⁵.

Išvados

Remdamiesi aptartais M. Mažvydo ir kitų senųjų raštų duomenimis galime apytikriai nužymėti kelių žodžių darybos izoglosų arealus senosios lietuvių kalbos tarmėse.

1. XVI–XVII a. priesagos *-tojas* vediniai, padaryti iš pirminių veiksmažodžių, buvo paplitę žemaičių ir Mažosios Lietuvos vakarų aukštaičių tarmėse, o rytų ir vidurio aukštaičių tarmėse juos jau raštijos pradžioje ėmė stumti iš vartosenos atitinkami priesagos *-ėjas* vediniai.

2. XVI–XVII a. pietų (o gal ir šiaurės?) žemaičių tarmėje vietoj priesagos *-ininkas* (*-ė*) dar buvo vartojama priesaga *-inykas* (*-ė*), kuri turima ir to meto Mažosios Lietuvos vakarų aukštaičių tarmėje. Tačiau pastarojoje tarmėje jau mūsų raštijos pradžioje pasirodė ir paplito vediniai su priesaga *-ininkas* (*-ė*), veikiausiai atsiradusia iš senesnės *-inykas* (*-ė*).

3. XVI–XVII a. žemaičių, pažemaitės aukštaičių ir rytų aukštaičių tarmėse tarp ypatybių pavadinimų dar vyravo priesagos *-ybė* vediniai. Tuo tarpu vakarų aukštaičių tarmėje juos ėmė stelbti priesagos *-umas* ir *-ystė* vediniai.

¹⁵ Plačiau žr. S. A m b r a z a s, Daiktavardžių darybos raida. Lietuvių kalbos veiksmažodiniai vediniai, Vilnius, 1993, 21–24.

4. XVI a. žemaičių (o gal iš dalies ir vakarų aukštaičių) tarmėje vardažodiniai vediniai su priesaga *-imas/-ymas* buvo dar išlaikę abstrakčią ypatybės reikšmę, o aukštaičių tarmėje jau tuo metu jie buvo linkę konkretėti. Galimas daiktas, kad kadaise ypatybių pavadinimai žemaičių tarmėje buvo dažniau daromi su priesaga *-imas/-ymas* ir jos variantu *-ima/-yma*, o aukštaičių tarmėje – su priesaga *-umas* ir jos variantu *-uma*.

5. XVI–XVII a. žemaičių ir Mažosios Lietuvos vakarų aukštaičių tarmėse buvo vartojami veiksmy pavadinimai su pabaiga *-aujimas*, kurie to meto rytų ir vidurio aukštaičių tarmėms nebuvo būdingi. Pastarosiose tarmėse (ypač rytų aukštaičių) XVI–XVII a. priesagos *-imas/-ymas* vediniai buvo daromi iš kitokių esamojo laiko formų. Dabar tokios darybos priesagos *-imas/-ymas* vediniai yra beveik visai išnykę.

SOME DERIVATIVE FEATURES IN THE WRITINGS BY M. MAŽVYDAS FROM THE DIACHRONIC POINT OF VIEW

Summary

The data, observed in the writings by M. Mažvydas and other old Lithuanian texts, let us to distinguish some derivative isoglosses in the Old Lithuanian dialects of the 16th–17th centuries: 1. archaic *nomina agentis* with the suffix *-tojas* from primary verbs (cf. *apgintojas* ‘protector’) were widely used in Low Lithuanian and in the High Lithuanian dialect of East Prussia; 2. the suffix *-inykas* (-ė), instead of *-ininkas* (-ė), was still used in Low Lithuanian; 3. the suffix *-ybė* played the main role in the formation of *nomina qualitatis* in the Low and High East Lithuanian dialects; 4. *nomina qualitatis* with the suffix *-imas / -ymas* still preserved an abstract meaning in the texts by M. Mažvydas (cf. *sveikimas* ‘healthiness’ 71₃); 5. *nomina actionis* on *-aujimas* was characteristic feature of Low Lithuanian and the West High Lithuanian dialect of East Prussia (cf. *paliaujimas* ‘cessation’).